

پازاریرتسی -- فی ۲۱ ربیع الاول سنہ ۳۲۷ وفی ۳۰ مارت سنہ ۳۲۵

جمعیت علمیہ اسلامیہ نیک افکاریدر

صاحب امتیاز : فاتح مجیز درسعاملندن
 سر محرر : فاتح مجیز درسعاملندن
 مدیر مسئول : مشیخت مکتوبی قلعی خلفاسندن معمار زادہ :
 شہری احمد رامز مصطفیٰ سہری محمد علی

مندرجات

انصاف	ابن الامین احمد توفیق	قوصودہ واقع فیروز بک جمعی	رجب
سیاست شرعیہ	ابن حازم . فرید	ادبیات	
استبداد ، دین	حسین حازم	یاودود	ابن الامین محمود کمال
دین اسلامدہ هدف مناقشہ اولان مسائلدن	مصطفیٰ صبری	کوی	فوزی
دیانتک مدیتہ لزوی	مصطفیٰ نقی	مفرقہ	
اتفاق	رفعت	حکام الشرع طرفندن مبعوثانہ تقدیم اولتان لایحہ	

نسخہ سی ۱ غروشد

آبونہ اجرتی (پوستہ اجرتیلا برابر)

ممالک اجنبیہ ایچون :
 ۱۲,۶۰ فرانق
 » ۶,۳۰

استانبول وولایات ایچون :
 برسنہ لک ۶۰ غروش
 الی آبلنی ۳۰ »

درج ایدلمیان اوراق اعادہ اولغاناز

قارئلر مزہ :

اکثر مقالاتہ ابات کریمہ واحادیث نبویہ درج ایدلمش بولندینی نظر اعتبارہ آلنہرق رعایتسز لکندہ بولنلعماسی
 رجا اولنور .

درسمعات

بکر اقدی . طبعمعی — وزیرخان

کمی مشکلات حسابات براندازانه زوج حق طلاقده کی صلاحیت واستقلالنه قارشی وضع ایدیهلرک بوصلاحیتی سوء استعماله ممکن اولدینی قدر محل بر اقلنامشدر . زوج اگرکزوجاسیله حقیقه کیچیمک ینده ایسه طلاقدن صکره مروض قاله جنی بو قدر احوال مشکله کی کوزینک اوکته کتیره رک نکاح کی بر امر مقدسه آراق قولای قولای اویناه باز . یوق؛ زوج؛ سیله کیچیمکی قطعاً امکان خارجده کوزیورسه بویه آدمی مطلقاً کیچیمک مجبوریتده بواندرمق کندینک منفعتی شویله طورسون قادینک منفعتیه بیله موافق اولمز .

مصطفی صبری

دیانتک مدنیتیه لزومی

[مابعد]

قرون اولیده افراد اهالیدن رأی طوبیالانسیدی ایچلرند بولان افلاطون وارستو کچی دهاته نادرهک رایلری اقلیتده وبلکه ندرتده قاله حق ایدوک پک قوی تسلیم ایدیلور . وخال بوزمانلرده جاریدر . جاهلدن بیله صواب صدور ای امکانی شویله طورسون کوشه وبوجاقلرده کندوسنی اشهر وفکرینی تنفیذ ایدهمامش ذوات فاضله واردرکه حسابی یوق . شمعی بوفضلانک رأی وجوابلری عدداً اقلیتده قالهرق تشکیل اکثریت ایدنلرک اراء خاطهلرینک مغلوبی اوله جنی طیبیدر . حق مشورتک صرف ارباب علوم ومعارفه حصری حالنده دخی بونلرک رایلرند اتفاق تام ممکن اوله موب مثلاً کیی ثروت عمومیه نک لزوم توازنندن بحثه زنکینک مائی زوکورده تقسیم اتمک ایستریکی مسلك اقتصادی اختیار ایله الکانک هپ پارلرینی بر قاج قاصیه جع اتمک دیلرکی کویا تشویق مساعی ایچون آچلقدن جان چکیشدیرمسنه سیرجی اولمینی تجویز وکیی ده ابدال

اسلامده طلاق؛ رجاله بخش اولنش بر صلاحیت اولمتله برابر رابطه نکاحک قرآن کریمده (ميثاق غلیظ) تعیر بیوردلینی وجهله ندرج لرده مطلوب الدوام بر امر متنی اولدیفنه دائر لازم کلان تلمیحات اکیده دریغ بیورلهمشدر . برنجی طلاق وقوع بولدقن صکره عدنی تشکیل ایدن منده زوج وزوجه ایچون ایچندن چیقمش اولدیلری سعادت عائله نک قدرینی تقدیر وتامل واسباب معاودته توسل ایچون امکان بولملریله فرقتدن صکره قیمتی برقات دهه آرمان وصلات وایکی مباشرت و امیز شاربته یکی بر قوت علاوه ایدیه بیله جکی کی شو مساعدته انتباه آورک ایکنجی طلاق ایله بردفیه دهه تکررندن صکره اوچنچیسینک ایقاعدهده جسارت اولنورسه نعمت نکاحک بوسفر بوسبتون الدن چیقمش اوله جنی وشاید برنجی وایکنجی دفعهده تمکین وبصیرتی محافظه ایدمین زوجک عقلی باشه کلرک لایق اولدینی کربو فدا مته دوشمسی اوچنجی طلاقک مابعدینه قدر کیکیرسه بودفیه کندیسنه برهمل رجوع اولمهرق صرف بر معامله زاجره اولمق اوزره ینه بر عدت مدتی بکله مک وبمدالانضا زوجیه دیگر بر زوجک تحت نکاحنه کچمک وبونکاح . قادی ایلک زوجیه اعاده ایچون بر تدبیر محمل . بر آلت مواضعه بروسطه انتقال اولمهرق عادتاً بالی باشی بر نکاح مقصود حالنده بولمق اوزره تحایل فکرینه قارشو زوج اول ایله زوج ثانیدن عبارت بولان محمل ومحمل اله لسان شارعله لغت ایدمک وبوصورتله عادتاً زوج اولک وقته تروچی طرزنده بر مقصد مباشرته تروچ ایدن زوج ثانیدن خلاف مقصد بر تصادفه منوط اولان وینسه درجات مشروعه سنه تابع بولسان مفارقت وقوعندن صکره ده لازم کلن عدت مدتی برنجی کیرمکه مجبور اولدقن صکره نهایت اوله ییابنجی الی سوروله مش اولان زوجیه سی؛ بوسفر شقه برارککه برلشمش اولمق صفتی اکتساب ایلدیکی حالده دائره محرمته قبول واستاده ایدیه بیلدک

شفقتاںہ بکراہے بیکر جہ لیرالہ ہبہ ووصیت ایدلمہی
تحسین ایدرلر .

معافیہ انسانلر ارہسندہ مساوات کاملہ وحریت
مطلقہ بولمنسہ اسناد ایدن ہر شخصک حق انتخاب
وبیان رأیتہ تعرض اولنہمیہ جفنہ بناء بوبایدہ مراتب
عقولک ادنی درجہسندہ بولنان آدملر پیلہ حائز انتخاب
اولہرق بومبداندہ آت اویناتمق ایستروہرقفادن برسس
کلہرک برایشک ایولکی ویا کوتولکی کسدیریلہمز حقیقت
ملیونلر جہ افکار و آرائک تموجات مخالفہمی ارہسندہ
صارصلوب طورور حق وناحقک ہرکسہ قناعت
وجدانیہ ویرہجک درجہدہ معین ومعلوم اولمسی وبو
صورتلہ برقانون مکمل تنظیمی زردہ قالدی وسائل خمسہ
مذکورہدن بردہ دیانتہ مراجعت ایدلم .

دیانت انسانلرہ وجدانلری ایچندہ برمعلم حقیقت
اولدیفندن بونک طرفندن تعلیم اولنسان حق ووظیفہ
وحسن وقبح وخیر وشر وصواب وخطا ہرنہذیلورسہ
اولہجہ جزم واعتقاد ایدیلہجکی شہہسزدر .

دیانتک دیگر وسائل اربعہ علمہ یعنی تجربہ وعلوم
وفنون واستشاریہ ایکی جہت رجحانی دہا واردکہ
یک مہمدرا نلرہ حریت ومساواتک تمامی محفوظیتدیر .
چونکہ مثلاً تجربہ ایلہ ثابت اولان برحقیقت ایچون
افراد ملنک عمومی طرفندن یکان یکان تجربہلر ایدیلہرک
ہرکسہ قناعت وجدانیہ حاصل اولمق امکانی اولمایوب
بالکن قانون تنظیمنہ مأمور اولانلر طرفندن ایدیلن
تجارب ایلہ اکلاشلہمش اولہجنی وشو حالہ آخرک
تجربہسپلہ ثابت اولدیفنی روایت اولنان برحقیقت دیگرلرینک
اتباع ایتلمری صورتیلہ آنلرک ہم حریت ومہمدہ
مساواتلری اخلاص ایدلمش ہوانہجی اشکاردر عوفون
ایلہ تعین ایدن برحقیقتدہ دخی اوجہتہ عالم وواقفہ واقف
اولمایانلرک عالم وواقف اولانلرہ اتباع ضرورتی صورتیلہ
کذلک حریت ومساواتلرینہ خلل کلیر استشارہ صورتدہ

دخی بالادہ بیان اولدیفنی اوزرہ حق انتخاب ورأیلرینک
اقلیتدہ قالدی جہتیلہ حکمسز قالان برحق ذوانکینہ
حریت ومساواتلری تماماً کوزہدلہماش اولور .
چونکی اقلیتدہ قالان رأیلرینک خطا اولدیفنی تسلیم
ایدلسہ بیلہہرکس وجداناً کندی رأینی تحسین ایدہجکی
جہتہ وجداننک خلافہ اولان رأینک کندی اوزرینہ
نافذاولمسی البتہ حریت ومساوات حقنی تمامیتدن تنزیل ایدر .

فضائل ذاتیہ دخی مدار ترجیح اولہماز چونکی
برآدمک عقل وفطانتی وعلم ومعرفتی انجیق کسندی
نفسنک تربیہ وتبلیغی موجب اولوب آخرینہ تجاوز
ایدہمز بر آدم نہقدر عاقل وفاصل ودیکر انساندہ نہقدر
جاهل اولورسہ اولسون ہرایکیسہدہ انسان اولدیفنی
وبناء علیہ حقوقدہ مساواتی لازم کلدیکی ایچون برینک
آخری ارزیرینہ تحکمی ہرکسک بربرینہ داعیۃ تقوقی
موجب اولہرق قاعدۃ مساواتی رخنہدار ایدر .

بساء علیہ انسانلرہ عالم انسانیتک خارج وفوقندن
برحاکم اولمسی لازم کلور . انسانلر عموماً حردر . بی
نوعندن برینک بار حاکمیتی اللہ کیرسہ حق حریتی
امحا وبرنوع اسارت اللہ الفا ایدلمش اولور .

امادیاتہ کلنچہ بویلہ دکلدر . چونکہ مدین اولان
ہرذات دیاتی مقتضاسی کندوسنہ ہرکیم طرفندن نہ
صورتلہ برشی تبلیغ اولنسہ ہونی وجداناً قبول ایدر .
وبرقانونک واضعی کندوسی کی برانسان اولمایوب کندوسنک
وجبیع ناسک خالی اولان ذات اقدس الہی اولدیفنی
بیلدیکندن احکام دینہدن اخذ ایدیلن برقانون احکامی
کندوسنہ تبلیغ ویا مقتضاسی اجرا ایدن بربادشاہ ویا
برعبدجش دخی اولسہ آنلرک اساساً بردخلی اولمیہ جفنی
وکندوسنہ حقیقتدہ حاکم عالم بشرینک فوقندن وضع
وازال بیوریلان برقانون الہی اولدیفنی جہتہ کیسہنک
نہحریتہ ونہدہ مساواتہ برخلل تصور اولنہماز .
حق ووظیفہنک وحسن وقبحک وہرشدہ اولان ہر

بودن بشقه او هیئت اجتماعیةك اکثر نفوسی او دین اربابندن اولدی بی او هیئت اجتماعیةك دین رسمی بی او دین بولدی بی حالد بویکی تیلر ده فسله جه اسباب ترجیح اولمش اولور .

بو حالد ادیان سائر اربابك ادعا ایدله چكاری حقوق حریت و مساواتی ده دیندن صرف نظرله قانون تنظیمه ماخذ اتخاذینه صلاحیتلری عموم ذوی القول طرفندن مسلم اولان وسائل اریقه مذکورله ایله یعنی تجربه و علوم و وفون و مشورته تأمین ایدلش اولور .

آرتق قانون مطلوب و مکمل بولوق فرض و تقدیر ایدله چكزده او قانون احکامه افراد جمعیتدن هر کسك رعایت و اطاعت الیمسی اسبابی تخری و تدقیق ایلله - چكیز . بونك اس اساسی اخلاقدر . اخلاق افراط و تفریط ورطه لرندن استخلاص ایلله طریق اعتداله رونما اولورسه بشریت همان ملکیت درجه مننده ابراز علویت و مکملیت ایدر . حالیکه انسان شهوت و غضب کی ایکی قوه متضادهك خلفه جمعی اولوب بویکی زنجیر چلنك بری جاب منفعی ایچون شخص آخرك حقوقه تجاوز و مداخله و دیگر کی ده بشقه بر شخصك تجاوزانه قارشو مدافعه طوغری چكرك ایکی قوه متضاده آردنده قالان بیچاره انسان یانی باشلری برر وادی عمیق هلاک و خسران اولان بوجذبانه . مقاومتله برخط اعتدال استقامتده سیر و حرکت ایدله بیلمسی عسوانم ملک و ملکوتی دوجار تجز و حیرت ایدن بر قدرتر . اخلاق عمومی ده حد اعتداله اولسه نه کیمسه کیمسهك حقوقه تجاوز و نه ده کیمسه کیمسه قارشو اولان وظیفه مننده قصور ایدر . نه زراع اولور نه ده جدال . حکومتلرک . دولتلك تشکیله قواء ضبطیه و عسکریکهك تأسیسه لزوم قالماز . نه چارده خلقت و جیات بشریه بوکا مساعد دکادر .

اعتدال اخلاق انسانلر آردنده اندر نوادر

درلو اوصاف و کینباتك یعنی مرعی الاجرا اوله حق قانونك کافه مواد و مندرجاناتك خالق کائنات جل ذکره طرف سبحانیندن وضع و تعیین سیورلش اولدی بی بیلدیکی جهتله آرتق هیچ بر درلو شک و ازیابه محل قالماز . مع نافه قانون تنظیمی ایچون دیاته توسل اولدی بی ضرورتده دخی وسائل سائر بیه یعنی تجربه و علوم و وفون و استشاریه مراجعتدن تماماً استغنا اوله نماز . کرچه تجربه و علوم و وفون و استشاریه توسل دخی دیانتك جهله احکامندن اولدی بندن دیاته توسل ایدن ذات و یابردولت تجربه و علوم و وفون و استشاریه ده توسل ایتش اوله جنی جهتله آروجه بوناره توسله لزوم کوسترلمی زائد کی کورینور . ساده دائره دیانت يك واسع اولوب مختلف و متشعب اجتہادات و اقوال آردنده هانکیلرینه تطبیق حرکات ایدلك انتضا ایدله چکی موجب تأمل اولدی بندن هیئت اجتماعیةك ماده دخی اوج اعلائی ترقیاته وصولی ایچون زمان و مکانه مناسب احکام استخراجی تجربه و اربابی ایلله مشورته و آن بان ترقی ایدن علوم و وفونله تطبیقه توقف ایدر .

بناء علیه برذاتك و یابر هیئت اجتماعی و یابردولتک طریق حیات و ترقینسك وسائل خمس مذکوردهك یعنی تجربه و علوم و وفون و مشورت و دیانتک مجموعنه و تأثیر آخرله بونلرک جهلنی جامع و مشتمل اولان یالکیز دیاته سلاک اولمسیله حاصل اوله یلور .

شوق قدرکه بر هیئت اجتماعی و یابردولت افرادی ادیان مختلفیه منسوب اولدی بی حالد بونلرندن هانکیسك دباتی معبر طوبیله چند اختلاف ایدلر سه بو حالدده انسانلر میاننده حق و وظیفه یی و افعال و اشیا ده کی حسن و قبحی تماماً ایضاح و تعریف و تجربه و وفون و مشورت احکامی ده مکلا محتوی اولان دین قنیهی ایسه آنک شایان تطبیق اوله جنی وارسته ایضاحدر .

اتفاق

(یا ایها الذین امنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا (الایه) اشبو آیت جلالتك مال منبى اى ايمان ايله متصف اولان ذوات ستوده صفات اعمال و افعال كنزده شرع شریفه موافق بر صورتده كال اعيت و فوق العاده عزيمت و اتقا ايله جناب حقه ايفسای وظیفه عبودیت و انجق مسلم و مؤمن اولدیفكز حلاله انتقال دار بقا ایديكز . باعث نجات و سلامتكز و موجب مسعودیت دارين اولان شریعت احمديه مجتهداً اعتصام ایديكز . فرق اولدوشنه تشبث ایتكيز یعنی اتفاق ایديكز ديمكدر . امور معلوم دندركه موافق حق اولان مذاهب اربعه اهل سنت اصلده بر در . بعض مسائل فرعيده تعارض اجتهدی وارد در . بر برینی قطعياً ضلاله نسبت ایتزل و بیلر زنده بنض و عداوت یوقدر . دین مبینده ایکی طریق وارد در . بری عزیمت و دیگرى رخصتدر . مذاهب اربعه ناجیه دن بمضیلری مسائل شرعیده عزیمت و اتقانی ترجیح و بعضیلریده رخصت و اهویت طرفی اختیار ایتشلر در . بومساعده دینه حقمزده عین رحمت و موجب یسر و سهولتدر . حکمت مذکورده مبنی دهسان نور افشان نبویدن (اختلاف امتی رحمة) حدیث شریفی شرفریز سنوح و صدور بیورلمشدر . اختلاف مذکورک رحمت اولدوفنده شبهه یوقدر . آیت کریمه مذکورده ایه مقدم آیت کریمه نك سبب نزولی مدینه منوره اهل السندن و یهودی طائفه سندن شاس بن قیس نام کیمسه نك مسلمینه عداوت شدید و ایقازات و فیرسدن ناشی بین المسلمین الفای فساد و ایقاع فتنه مقصدیه اوس و خزرج قبیله لرینی یکدیگرى علیه بولندیرمق ایچون و ارقوتیه چالشر زمان جاهلیتده ایکی قبیله بیننده یکرى سنه قدرتمادی ایدن محاربات و عداوتی بیان ایلر . حلبوکه بو محاربات و خیمه و مقانات خونریزانه . شرف اسلام

اولوب همان کافیهی یا افراط و یا تفریط جهت لرینه مائدر .

شو قدرکه انسانلر حسنات و سیئاته استمداده بر درجه ده اولمایوب اعداد نفوس نسبتده مملوئدر . عالم بشری ده اخلاق پک رعنا بر میزانددر . بر شخصك ، بر قومك ، بر ملتك . بر دولك درجه فضیلت و سعادتده آنجق اخلاقی مقیاس اوله بیلور . اخلاقك كرك افراد و كرك جمیات آره سنده حد اعتدالده بولنسی نه درجه باعث ترقی و مدنیت ایسه فساد اخلاقده اونسیته مغرب عالم انسانیتدر . بنسأء علیه بر ملتك كفه اسباب صلاح و سعادتی تأمین ایچون اخلاق عمومیته نك تهذیب لازمدر . تهذیب اخلاق ایچون باشلوچه ایکی طریق وارد در . برنجیمی : متخلندن نمان ختیه و قواعد حقوقیه یعنی قانونه منافی بر حال صدورندن اول آنك نفسی و روحنی تربیه و تزکیه ایتكدر .

ایکنجیمی : بر جرم اخلاقی صدورندن صکره سندوسندن تکررینه میدان ویرمات و آخرینه عبرت مؤثره اولمق اوزره بر معامله انتباهیه و جزاییه اجرا ایلمکدر . برنجی قسم یعنی نفسی و روحی تزکیه نك بر قاج و سائل و اردرکه : برنجی وسیله سی محاسن و مساوی خلیقینی قطعاً و بلا شبهه بیلیمکدر . چونکه اخلاق ایوستی کوتوسنی بیامیجه نفسی فسادندن منع و ایوسنه سوق ممکن اولماز . اسباب علم ایسه بالاده فضیل اولمش و بالموازنه دیانت جمله سندن اقوی بولمش ایدی . یته تکرار ایدر زک دیانت افسال و اشیانك حقیقتی قسر وجدانه ، اعتساق قلبه یازار . آنك صدوره یازدینی سطور ابدیاً زائل اولماز .

[مابعدی وار]

مصطفی نقی